การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

The Development of Teachers in Occupying Project – Based Learning Activities at Fadaetsoongyangwittayakhan School Kamalasai District, Kalasin Province

อรนุช ภูมิเหล่าแจ้ง[1]
ดร. นุชรัตน์ ประสิทธิศิลป์ชัย[2]
ดร. คมสันทิ์ ขจรปัญญาไพศาล[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา แนวทาง และผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานของครูโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งกลุ่มประชากรเป้าหมายในงานวิจัยนี้มีจำนวน 5 คน กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบบันทึกการนิเทศ การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคในการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) แล้วนำเสนอผลการวิจัยในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งพบว่ากลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้ครูโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร มีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพิ่มขึ้น โดยการใช้กลยุทธ์จะแบ่งออกเป็น 2 วงรอบ ในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน และในวงรอบที่ 2 ใช้กลยุทธ์การนิเทศ

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน , การประชุมเชิงปฏิบัติการ, การนิเทศ

ABSTRACT

This study is to analyze problems, strategies and results of develop organizing

[1]นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
[2]ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
[3]กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

project-based learning activities. The research group consisted of 5 teachers from Fadaetsoongyangwittayakhan School, Kamalasai Distract, Kalasin Province. The strategies were practical conferences and supervision. In order to conduct this study, 5 research instruments were utilized, such as, paper tests, interview forms, evaluation of lesson plans of learning activities and supervision records. The information, then, was checked with the triangulation technique. Finally, the data was presented quantitatively and qualitatively.

The findings showed that the strategies of organizing project-based activities of the teachers at Fadaetsoongyangwittayakhan School increased due to the strategies. In this study, the strategies were used; 1) Spiral 1 in practical conferences and supervision and 2) Spiral 2 was supervision.

Key words: Development of teachers, Project-Based Learning Activities, Practical conferences

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการเรียนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ มาตรา 24 กล่าวถึงบทบาทของสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ว่า 1) จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนวิทยาการประเภทต่างๆ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กรมวิชาการ 2542 : 7-8) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่า

ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเทคนิคการจัดการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งนี้โดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ครูนับว่าเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญยิ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ยึดผู้เรียนเป็นหลักให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และทักษะกระบวนการในทางปฏิบัติครูจำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์และออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ธรรมชาติของวิชา บริบทของสังคมและวัฒนธรรม

การพัฒนาครูเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะ ความชำนาญในการทำงานตลอดจนการปรับเปลี่ยนทัศนคติของครูทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันการเพิ่มประสิทธิภาพของครูสามารถทำได้ด้วยวิธีการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ส่งไปดูงานต่างประเทศ รวมทั้งสัมมนาทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรซึ่งมีกระบวนการพัฒนาครู คือ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายและบทบาทของหน่วยงาน 2) จัดคณะของบุคคลเพื่อดำเนินการและที่รับผิดชอบ 3) กำหนดความต้องการต่างๆ ในการพัฒนา 4) เตรียมแผนพัฒนาบุคลากรทั้งหมด 5) ดำเนินการโปรแกรมพัฒนาบุคลากร 6) ประเมินผลกระบวนการพัฒนา (อนันต์ ศรีอำไพ 2549 : 207–208) ครูจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่เพราะในโลกยุคใหม่ผู้เรียนสามารถหาความรู้ได้จากแหล่งความรู้มากมายจากชีวิตประจำวันจากสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วิทยาศาสตร์อื่นๆ นักเรียนบางคนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งความรู้ได้มากกว่าครู ฉะนั้นครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปรับบทบาทครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน (Facilitator) ร่วมกัน วางแผนการเรียนการปฏิบัติ การทดลอง บางอย่างครูต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับศิษย์ได้ และบางอย่างครูก็เรียนรู้จากศิษย์ แต่สิ่งที่ครูจำต้องมีเสมอ คือ ความเป็นผู้มีคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนและพัฒนาศักยภาพ

ดังนั้น การเรียนรู้จึงต้องเข้าใจและเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันและนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมที่จะจัดต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมากกว่าที่ครูจะบอกเพราะเน้นที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ครูมิได้ลดความสำคัญลงแต่ประการใดหากยังมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างมาก เพราะผู้สอนต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จึงต้องคอยชี้แนะ ควบคุมดูแล ส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนผู้เรียนอยู่ตลอดเวลาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช ได้สรุปว่า โครงงานเป็นหนึ่งในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการที่ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนต้องเป็น

ผู้วางแผนการทำงาน และเป็นงานที่มีการวางแผนชัดเจน ดำเนินงานจนสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามสภาพความเป็นจริง ใช้ทั้งความคิด และลงมือปฏิบัติในประเด็นปัญหาและค้นคว้าตรวจสอบอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจึงได้ทั้งความรู้ พัฒนาทักษะในกระบวนการศึกษาและการทำงานที่มีระบบ (วลัยพานิช 2549 : 1)

สภาพปัจจุบันโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2555 มีนักเรียน จำนวน 429 คน มีครู จำนวน 33 คน โดยได้จัดทำการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551จากผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาของ สมศ. ครั้งที่ 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับดี แต่ผลการประเมินอิงเกณฑ์ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับคุณภาพของมาตรฐานอื่นๆ (โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร 2551 : 9) และจุดเด่น คือผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีสุขภาพกายตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของกรมพลศึกษา ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผลการประเมินพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับดีมากเป็นไปตามกฎกระทรวง มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน จุดที่ควรพัฒนา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง โรงเรียนได้ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกับครูในโรงเรียนวิเคราะห์หาสาเหตุทำให้ทราบว่า นักเรียนเกิดความเครียดในการเรียน เนื่องจากมีการบ้านมากไม่มีเวลาทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้ว การเรียนรู้ไม่สนุก เพราะครูเร่งสอน นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงวางแผนที่จะจัดทำโครงการส่งเสริมความสามารถพิเศษ โครงการพัฒนาการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โครงการพัฒนาบุคลากร โครงการอบรมคอมพิวเตอร์เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างชัดเจนกล่าวคือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของผู้เรียน และมาตรฐานที่ 4 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและการมีวิสัยทัศน์ของผู้เรียน เป็นผลผลิตที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู (มาตรฐานที่ 9) สำหรับการพัฒนาครูกลุ่มบริหารงานวิชาการได้เสนอโครงการวิจัยและแก้ปัญหาและพัฒนาครูโดยใช้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน และให้ผู้บริหารดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในการทำโครงงาน จะต้องมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อให้เป็นวิชาชีพครูอย่างแท้จริง สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าวนั้น สิ่งที่จะทำให้เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวนั้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ด้วยกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง รู้ถึงปัญหา การแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ (สุนันทา สุนทรประเสริฐ 2543 : 9) ได้กล่าวว่าถึงประโยชน์ของโครงงานไว้ว่า 1) ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับชีวิตจริง 2) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจนค้นพบความสามารถ ความถนัด และวิธีการเรียนรู้ของตนเอง 3) ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม 4) ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 5) ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล ทดลองหาความรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง 6) ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และทำอย่างมีความสุข 7) ผู้เรียนได้รับการปลูกฝัง สั่งสมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอย่างต่อเนื่อง 8) ผู้เรียนได้ประเมิน และปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา 9) ผู้เรียนได้ฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เช่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ และอุดมศักดิ์ ธนกิจรุ่งเรือง และคนอื่นๆ (2543 : 23) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโครงงานดังนี้ 1) กิจกรรมของโครงงานเหมาะสำหรับการศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร 2) เป็นกิจกรรมที่ตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนได้เต็มที่ 3) เกิดความรู้จริง ซึ่งได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) สามารถใช้ความรู้ได้หลายด้าน (หลายมิติ) 5) เกิดปัญญา เชื่อมโยงความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน 6) ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น 7) ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเกิดความภาคภูมิใจที่ทำงานสำเร็จ 8) ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานจากการเรียนรู้ 9) ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นนักค้นคว้า(นักวิทยาศาสตร์)

ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้เห็นสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้มีทักษะความชำนาญมากขึ้น สามารถจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานได้สำเร็จ ผลงานมีคุณภาพ สามารถวางแผนนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ทำให้ครูมีความมั่นใจและดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมีการพัฒนางาน ปรับปรุงแก้ไข จนสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน และช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางและผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบโครงงานของครูโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย์ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายและผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย 1 คน ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 4 คน ที่ยินดีและสมัครใจเข้าร่วมวิจัย

1.2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน และวิทยากร 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประเภทเครื่องมือคือแบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน

2. ลักษณะของเครื่องมือ

2.1 แบบทดสอบก่อน-หลัง การประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 24 ข้อ สำหรับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

2.2 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

2.3 แบบสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ครูผู้สอนสำหรับสัมภาษณ์

2.4 แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน สำหรับผู้นิเทศ

2.5 แบบบันทึกการนิเทศ สำหรับผู้นิเทศ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสังเกต การบันทึกการสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และจัดกลุ่มที่สามารถตอบความมุ่งหมายของการวิจัยได้ ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้าและเชิงปริมาณนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ตรวจสอบความสมบูรณ์โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด คะแนนที่ได้จากการประเมินคุณภาพของแผนแต่ละฉบับมาคิดวิเคราะห์หาค่าสถิติแล้วนำมาแปลผล

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ 1 วัน และการนิเทศระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม - 3 มิถุนายน 2556

1. ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน และครูมีความต้องการพัฒนาตนเองด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33.33 และผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาของ สมศ. ครั้งที่ 2 พบว่า จุดที่ควรพัฒนา คือ ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับ

ต้องปรับปรุง โรงเรียนได้ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกับครูในโรงเรียนวิเคราะห์หาสาเหตุ ทำให้ทราบว่า นักเรียนเกิดความเครียดในการเรียน เนื่องจากมีการบ้านมาก ไม่มีเวลาทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้ว การเรียนรู้ไม่สนุก เพราะครูเร่งสอน นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงวางแผนเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจน คือ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของผู้เรียน สำหรับการพัฒนาครูกลุ่มบริหารงานวิชาการได้เสนอโครงการวิจัยและแก้ปัญหาและพัฒนาครูโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน และให้ผู้บริหารดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 5 คน พบว่าผลการทดสอบก่อนการประชุมปฏิบัติการมีคะแนนโดยรวม 13.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 54.17 และผลการทดสอบหลังการประชุมปฏิบัติการมีคะแนนโดยรวม 21.20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.23 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ผลของความต่างของคะแนนการทดสอบหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเฉลี่ย 8.00 คิดเป็นร้อยละ 33.23 แสดงว่าภายหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

3. ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานผู้ร่วมวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่าผู้ร่วมวิจัย จำนวน 5 คน มีผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน อยู่ในระดับมากที่สุดคือคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.91 คนวิจัยคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.55 คนวิจัยคนที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.73 อีก 2 คน อยู่ในระดับมากที่สุด วิจัยคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.55 คนที่ 2 อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.36

4. ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานเฉลี่ยโดยรวม 4.23 เมื่อพิจารณารายบุคคล พบว่าผู้ร่วมวิจัย จำนวน 3 คน มีผลการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1 ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.47 ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.47 ต้องได้รับการพัฒนาในวงรอบที่ 2

5. ผลการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยจากการประชุมเชิงปฏิบัติการมีผลการสัมภาษณ์ ผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 6 ขั้นตอน การพัฒนาในวงรอบที่ 2 ใช้กลยุทธ์การนิเทศมีผลการนิเทศ ในวันที่ 2–5 กรกฎาคม 2556 ผลการประเมินการปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานผู้ร่วมวิจัยทั้ง 2 คนเฉลี่ย โดยรวม 4.32 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้ร่วมวิจัยทั้ง 2 คน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 6 ขั้นตอนได้

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย

จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการมีผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานปัญหาที่พบการสำรวจสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานของครู คือ การเขียนรายงานโครงงาน พบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินคุณภาพสถานศึกษา จุดที่ควรพัฒนาดังกล่าวแล้ว โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยการปรึกษาหารือถึงแนวทางในการแก้ไข โดยการออกแบบสอบถามครูเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่าครูยังปฏิบัติขั้นตอนการเขียนรายงานยังไม่ถูกต้อง จึงจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคณะครูที่มีความสมัครใจในการอบรม 5 คน ผลการวิจัยการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนฟ้าสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามหลักการวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ผู้ร่วมวิจัยสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดี ด้วยผู้เรียนให้ความสนใจอยากทำจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวในชีวิตประจำวันจึงทำให้การจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของนางสุปราณี พันธุ์เทศ (2553 : 78 - 79) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้การฝึกอบรมและการนิเทศ ผลการศึกษาพบว่า วงรอบที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานตามกระบวนการ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการคิดและการเลือกหัวเรื่อง ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงาน ขั้นตอนการเขียนรายงาน และขั้นตอนการนำเสนอผลงาน ขั้นตอนการประเมินผล กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ระดับดี 5 ขั้นตอน ที่ควรปรับปรุง 1 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเขียนรายงาน จึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า กลุ่มผู้ร่วมการวิจัยได้ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน จัดทำแบบฝึกการเขียนรายงาน อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนวางแผนในการทำงานและการเขียนรายงานโครงงาน และบุคลากรสามารถนำไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายส่งผลต่อคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของยอดชาย อุปัญญ์ (2551: 102-107) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนคำชะอีพิทยาคม อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหารพบว่าการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานโรงเรียนคำชะอีพิทยาคม อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ก่อนการดำเนินการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน ครูผู้สอนในโรงเรียนคำชะอีส่วนมากขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และขาดความสามารถในการจัดกิจกรรม

แบบโครงงาน จึงได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศภายในในการประชุมเชิงปฏิบัติการ หลังจากดำเนินการตามวงรอบที่ 1 แล้ว ให้ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 4 คน มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโครงงาน การจัดทำแผนการเรียนรู้ แล้วนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานได้ตามขั้นตอนการจัดทำโครงงานทั้ง 6 ขั้นตอน คือ การคิดและเลือกหัวเรื่อง การวางแผนการดำเนินงาน การเขียนรายงาน การนำเสนอโครงงาน และการประเมินผลโครงงาน ผู้ร่วมวิจัย 1 คน ยังขาดความชำนาญในขั้นการวางแผน และการเขียนรายงานผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จึงมีการพัฒนาในวงรอบที่ 2 คือ ใช้กลยุทธ์ การนิเทศภายใน ได้จัดให้มีการนิเทศเป็นรายบุคคลและสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน โดยให้ผู้บริหารและวิทยากรเป็นผู้สังเกตการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานให้ดียิ่งขึ้น ผู้นิเทศได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแก่ครูผู้สอนกลุ่มภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงในขั้นการวางแผน และการเขียนรายงานโครงงานจนทำให้การจัดทำโครงงานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นสามารถที่จะนำไปใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานแก่ผู้เรียนได้ โดยสรุปการพัฒนาบุคลากรโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายในสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการสอนและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ วราภรณ์ จอดนอก (2551: 73–75) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านโนนตำหนัก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านโนนตำหนัก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การศึกษาเอกสาร การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ และนิเทศการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ก่อนการดำเนินการพัฒนาผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานยังยึดการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นหลัก ไม่ได้ให้โอกาสนักเรียนค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล และครูคิดว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นเรื่องยุ่งยากทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้หลังจากการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาเอกสาร การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศการจัดการเรียนรู้แล้ว ปรากฏว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 3 คน มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักการแนวคิด ทฤษฎี ความสำคัญการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการศึกษาของสัมฤทธิ์ บุญพาทำ (2551: 86–87) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนา

บุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านม่วง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการศึกษาพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านม่วง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากการดำเนินการพัฒนาตามหลักการวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน ทำให้ครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม และนำแผนไปใช้ตามขั้นตอนได้ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการทำโครงงานอยู่ในเกณฑ์ดี รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของอรุณี สายคง (2551: 60-62) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนจุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ภายหลังการดำเนินการพัฒนาตามหลักการวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ และการนิเทศติดตาม ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเพิ่มมากขึ้น สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้อย่างมีคุณภาพ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานได้ครบ 5 ขั้นตอน อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการปฏิบัติโครงงานของนักเรียนอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับผลการศึกษาของจรูญ มะณี (2552: 140-141) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านดงบังซับสมบูรณ์ อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านดงบังซับสมบูรณ์ อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ จากการพัฒนาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ และใช้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ ทำให้กลุ่มเป้าหมาย 6 คน เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ 1) มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเพิ่มขึ้น 2) มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานได้ถูกต้อง 3) มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานได้ครบทุกขั้นตอน บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่เป็นเช่นนี้เป็นผลมาจากกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมกันวางแผนโดยมีการกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนปฏิบัติ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสะท้อนผลการพัฒนามีความตั้งใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของวัชรินทร์ พละเดช (2552: 134–137) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบึงสว่าง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียน

บึงสว่าง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ภายหลังจากการดำเนินการพัฒนาตามหลักการวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนทั้ง 2 วงรอบ จึงทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานมากขึ้น สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามกรอบแนวคิดทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ด้านการคิดและเลือกหัวเรื่อง ด้านการวางแผนการทำโครงงาน ด้านการดำเนินงานโครงงาน และด้านการนำเสนอผลงานโครงงาน บุคลากรมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวนโยบายที่ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พวงเพชร ผังรอดรัตน์ (2553 : 106–108) ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนหนองอิเฒ่าวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนหนองอิเฒ่าวิทยา อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน และการนิเทศติดตามเพื่อนช่วยเพื่อน เมื่อครบ 2 วงรอบแล้วทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานได้ และนักเรียนสามารถจัดทำโครงงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน กล้าคิด กล้าแสดงออก จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการมีเป้าหมายเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานทั้ง 5 ขั้นตอนได้ คือ การคิดและเลือกหัวข้อโครงงาน การวางแผนจัดทำโครงงาน การดำเนินการปฏิบัติการโครงงาน การเขียนรายงานโครงงาน การนำเสนอโครงงาน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของยุพา สมาน (2553 : 121-123) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนวนาสวรรค์ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การศึกษาค้นคว้าการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนวนาสวรรค์ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อนผลในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ภายใต้กรอบการศึกษาค้นคว้า 5 ขั้นตอน ของการทำโครงงานโดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน เมื่อครบ 2 วงรอบ สามารถพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน อย่างมีประสิทธิภาพ จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน โดยผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 3 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนและคณะครู เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานและการสอนของตนเองอย่างมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ

มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประสิทธิภาพของตนและพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมสะท้อนผลการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ อย่างน่าสนใจว่าเนื้อหาสาระกิจกรรมของการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ดีมาก ทำให้เกิดความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ และที่สำคัญได้ปฏิบัติจนเกิดทักษะคล้ายกับเป็นการฝึกงาน เมื่อการดำเนินการจบสิ้นก็จะได้ชิ้นงานจากการปฏิบัติสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี

ผลจากการวิจัยที่ปรากฏในการศึกษาค้นคว้า อาจเนื่องมาจากสาเหตุ ในการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีการวางแผนออกแบบกระบวนการทำงานโดยใช้รูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นการวางแผน (Planning) เริ่มต้นจากผู้วิจัยสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำมาแก้ไข 2.ขั้นการปฏิบัติ (Action) ผู้วิจัยวางแผนในการแก้ไขปัญหา 3. ขั้นการสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตกระบวนการของการปฏิบัติงาน (The Action of Process) และผลของการปฏิบัติงาน (The Effect of Action) พร้อมทั้งจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัยปฏิบัติการ คือ การตรวจสอบกระบวนการปัญหา หรือสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ทำให้การทำงานเกิดการปรับประยุกต์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนในกระบวนการทำงานผู้วิจัยได้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาแต่ละวงรอบได้ วงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ส่งผลให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยเฉพาะการนิเทศการสอน ได้มีการทำงานอย่างใกล้ชิดร่วมกันวางแผนกับครูผู้สอนตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่ามีครู 1 คน คือ ผู้วิจัยคนที่ 2 ที่ทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ยังมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง การเขียนรายงานโครงงาน จึงได้ปรับปรุงการทำงานในวงรอบที่ 2 คือ การนิเทศการสอนให้คำปรึกษา แนะนำ ในการเขียนรายงานโครงงาน เปิดโอกาสให้ครูได้ซักถามปัญหาข้อสงสัยต่างๆ ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยจำนวน 5 คน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 6 ขั้นตอน คือ การคิดและเลือกหัวเรื่อง การวางแผนในการทำโครงงาน การดำเนินงาน การเขียนรายงาน การนำเสนอผลงาน และการประเมินผลได้ตามลำดับขั้นตอน ตรงตามประเด็นที่ศึกษาและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ และนักเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานบรรลุตามเป้าหมาย

จากข้อค้นพบดังกล่าวตลอดจนผลการศึกษาที่สอดคล้องกับนักวิจัยที่เคยได้ทำการศึกษาในรูปแบบที่ใกล้เคียงกันจึงอาจเป็นสาเหตุให้การศึกษาครั้งนี้สามารถพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรศึกษาเจตคติของครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

1.2 ควรศึกษาผลของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ควรเกิดจากความต้องการที่จะแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันของครูอย่างแท้จริงจึงจะประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

2.2 ในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบปัญหาอุปสรรค คือ ครูมีเวลาที่จำกัด ทำให้มีผลต่อการนิเทศโดยเฉพาะการนิเทศโดยเพื่อนครู จึงควรมีการร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศให้เป็นระบบ

2.3 ในการที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบโครงงานนั้น ครูผู้สอนต้องมีทักษะในการจัดทำโครงงานหรือการวิจัย เพื่อเป็นแม่แบบและสามารถให้คำแนะนำนักเรียนได้

2.4 โรงเรียนควรพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของครูและนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.นุชรัตน์ ประสิทธิศิลป์ชัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์คมสันทิ์ ขจรปัญญาไพศาล อาจารย์ที่ปรึกษา และขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริ ฮามสุโพธิ์ ประธานกรรมการสอบ ดร. ภัณฑ์รักษ์ พลตื้อ กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) และอาจารย์ธีระ ภูมี ประธานโครงการบัณฑิตศึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน นางศิริพร พิมพะนิตย์ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ นางนงลักษณ์ ขุนทวี ครูเชี่ยวชาญ นางอุดมพร เหลืองยวง ครูชำนาญการพิเศษ นางละเอียด ภูนิลวาลย์ ครูชำนาญการพิเศษ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ และขอบใจนักเรียน โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบคุณสมาชิกครอบครัวนายบุญถิ่น ภูมิเหล่าแจ้ง และนางสาวธนากร ภูมิเหล่าแจ้ง บุตรสาวที่เป็นแรงสนับสนุน ให้กำลังใจในการวิจัย คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณ บิดา มารดา และบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการต่างๆ ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการวิเคราะห์สาระสำคัญ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

จรูญ มะณี. **การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านดงบังซับสมบูรณ์ อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์**. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

พวงเพชร ผังรอดรัตน์. **การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนหนองอิเฒ่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์**. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

ฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร, โรงเรียน. **รายงานการประเมินตนเอง**. จังหวัดกาฬสินธุ์, 2552.

ยอดชาย อุปัญญ์. **การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน โรงเรียนคำชะอีพิทยาคม อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร**. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

ยุพา สมาน. **การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนวนาสวรรค์ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ**. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

วราภรณ์ จอดนอก. **การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านโนนตำหนัก อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

วลัย พานิช. **ประมวลบทความกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

วัชรินทร์ พละเดช. **การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบึงสว่างวิทยาคม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์**. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

สัมฤทธิ์ บุญพาทำ. **การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านม่วง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด**. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

สุปราณี พันธุ์เทศ. **การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์**. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ์. **สอนง่าย เรียนสบาย มีความสุข สนุกกับโครงงาน เล่ม 8**. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย, 2543.

อนันต์ ศรีอำไพ. **การพัฒนาบุคลากร**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

อรุณี สายคง. **การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร**. การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

อุดมศักดิ์ ธนะกิจรุ่งเรือง และคนอื่นๆ. “โครงงาน,” **วิชาการ**. 3(มิถุนายน 2543): 17-23.